

คู่มือโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในระดับไร่นา จังหวัดนครพนม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕

๑. ความเชื่อมโยง

- ๑.๑ ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน
- ๑.๒ แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็น การเกษตร
  - แผนแม่บทย่อย การพัฒนาระบบนิเวศการเกษตร
- ๑.๓ แผนปฏิรูปประเทศ -
- ๑.๔ แผนงานยุทธศาสตร์การเกษตรสร้างมูลค่า

๒. หลักการและเหตุผล

แผนแม่บทการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำ ๒๐ ปี ด้านการสร้างความมั่นคงน้ำภาคการผลิต กำหนดให้มีการจัดแหล่งน้ำเก็บกักน้ำเพิ่มเติมและพัฒนาพื้นที่ชลประทาน ๑๘ ล้านไร่ จัดหาน้ำในพื้นที่เกษตรน้ำฝนให้มีพื้นที่รับประโยชน์ ๑๔ ล้านไร่ พัฒนาระบบผันน้ำและเชื่อมโยงแหล่งน้ำ การเพิ่มประสิทธิภาพโครงการแหล่งน้ำและระบบส่งน้ำเดิม รวมทั้งการส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตภาพการใช้น้ำ

กิจกรรมการเกษตรโดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลิตพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ เช่น ข้าว ยางพารา อ้อยโรงงาน มันสำปะหลัง ปาล์มน้ำมัน และข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น มีความต้องการใช้น้ำสูงถึงร้อยละ ๗๕ ของความต้องการใช้น้ำทั้งหมด ภาคเกษตรจึงควรต้องมาตระหนักการใช้น้ำทรัพยากรน้ำอย่างมีคุณค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด อย่างไรก็ตามการให้น้ำแก่พืชโดยทั่วไปของเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นการให้น้ำแบบไหลบ่า มีการสูญเสียน้ำค่อนข้างสูง หรือแม้แต่ในบางพื้นที่ที่มีการให้น้ำแก่พืชด้วยระบบน้ำก็ตาม แต่ยังมีปัญหาในการใช้ไม่ถูกต้อง มีการสูญเสียและขาดประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องให้เกษตรกรมีความตระหนักการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า และมีความรู้ในการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพด้วยระบบการให้น้ำแก่พืชที่ถูกต้อง รวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ขับเคลื่อนโครงการจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการให้น้ำแก่พืชที่ถูกต้อง สามารถแนะนำถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรได้ จึงควรดำเนินกิจกรรมส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในระดับไร่นา

๓. วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในระดับไร่นาแก่เกษตรกร

๔. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

ดำเนินการในพื้นที่ หมู่ ๒ บ้านดอนแดง ตำบลนาทม อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม
เกษตรกร ๕๐ ราย

๕. กิจกรรม/วิธีการดำเนินงาน

การส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในระดับไร่นา ของจังหวัดนครพนม งบประมาณ ๔๐,๐๐๐ บาท (สี่หมื่นบาทถ้วน) ดังนี้

๕.๑ การถ่ายทอดความรู้แก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกรโดยวิธีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม งบประมาณ ๑๒,๕๐๐ ราย (หนึ่งหมื่นสองพันห้าร้อยบาทถ้วน) วิธีการดำเนินงาน ดังนี้

๕.๑.๑ หลักสูตรการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่าสำหรับเกษตรกร จำนวน ๕๐ ราย

๕.๒ การจัดทำแปลงเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในระดับไร่นา งบประมาณ ๒๖,๐๐๐ บาท (สองหมื่นหกพันบาทถ้วน) เพื่อเป็นตัวอย่างและจุดเรียนรู้ให้เกษตรกรและชุมชน

๕.๒.๑ ดำเนินการ จำนวน ๒ ไร่

๕.๒.๒ คัดเลือกพื้นที่ที่มีแหล่งน้ำเพียงพอสำหรับระบบน้ำที่ติดตั้งในแปลงเรียนรู้ เช่น สระน้ำในไร่นา บ่อบาดาล แหล่งน้ำชลประทานหรือแหล่งน้ำธรรมชาติ เป็นต้น

๕.๒.๓ คัดเลือกเกษตรกรที่มีความสนใจเข้าร่วมโครงการ และพร้อมรับการพัฒนาเป็นเกษตรกรต้นแบบเพื่อใช้แปลงเรียนรู้เป็นจุดถ่ายทอดความรู้ได้

๕.๒.๔ เน้นให้มีการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพ โดยออกแบบและติดตั้งอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ มีการใช้และดูแลรักษาอย่างถูกต้อง

๕.๒.๕ การจัดทำป้ายแปลง และติดตั้งอย่างมั่นคงในจุดที่เหมาะสม โดยมีขนาดป้ายแปลงไม่น้อยกว่า ๘๐ เซนติเมตร x ๑๒๐ เซนติเมตร

๕.๓ การจัดเก็บข้อมูลผลตอบแทนของแปลงเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามแบบฟอร์มที่กำหนด (ไม่มีงบประมาณ)

๕.๔ การติดตามนิเทศงานและการประเมินผลการดำเนินงาน งบประมาณ ๑,๕๐๐ บาท (หนึ่งพันห้าร้อยบาทถ้วน)

๕.๔.๑ การติดตามนิเทศงาน โดยสำนักงานเกษตรจังหวัดนครพนม

๕.๔.๒ การประเมินผล โดยสำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๔ จังหวัดขอนแก่น

๖. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน												
	ปี ๒๕๖๔			ปี ๒๕๖๕									
	ต.ค. ๖๔	พ.ย. ๖๔	ธ.ค. ๖๔	ม.ค. ๖๕	ก.พ. ๖๕	มี.ค. ๖๕	เม.ย. ๖๕	พ.ค. ๖๕	มิ.ย. ๖๕	ก.ค. ๖๕	ส.ค. ๖๕	ก.ย. ๖๕	
๑. การถ่ายทอดความรู้แบบมีส่วนร่วมแก่เกษตรกรเป้าหมาย - หลักสูตรการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่าสำหรับเกษตรกร			↔										
๒. การจัดทำแปลงเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในระดับไร่นา								↔	↔				
๓. การจัดเก็บข้อมูลผลตอบแทนของแปลงเรียนรู้									↔	↔	↔	↔	↔
๔. การติดตามนิเทศ และประเมินผล - ร่วมประชุมกับคณะทำงานและติดตามนิเทศงาน						↔			↔				

๗. งบประมาณรวมทั้งสิ้น ๔๐,๐๐๐ บาท (สี่หมื่นบาทถ้วน)

๗.๑ การถ่ายทอดความรู้แบบมีส่วนร่วมแก่เกษตรกร หลักสูตรการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่าสำหรับเกษตรกร งบประมาณ ๑๒,๕๐๐ บาท (หนึ่งหมื่นสองพันห้าร้อยบาทถ้วน) (จังหวัดเบิกจ่าย)

๗.๒ การจัดทำแปลงเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในระดับไร่นา พื้นที่ ๒ ไร่ งบประมาณ ๒๖,๐๐๐ บาท (สองหมื่นหกพันบาทถ้วน) (อำเภอเบิกจ่าย)

๗.๓ ร่วมประชุมกับคณะทำงานและติดตามนิเทศงาน งบประมาณ ๑,๕๐๐ บาท (หนึ่งพันห้าร้อยบาทถ้วน) (จังหวัดเบิกจ่าย)

๘. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

๘.๑ ผลผลิต (output)

๑. เกษตรกรในพื้นที่ ศพก. ได้รับการถ่ายทอดความรู้ด้านการใช้น้ำอย่างรู้คุณค่าและแนวทางการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพด้วยระบบการให้น้ำแกฟพีชเบื้องต้น จำนวน ๕๐ ราย

๒. เกิดแปลงเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในระดับไร่นา เป็นตัวอย่างและจุดเรียนรู้ให้กับเกษตรกรและชุมชน จำนวน ๑ แปลง พื้นที่ ๒ ไร่

๘.๒ ผลลัพธ์ (outcome)

๑. เกษตรกร นำความรู้จากการเข้ารับการอบรมถ่ายทอดความรู้ ไปปรับใช้ในพื้นที่การเกษตรของตนเองและชุมชน

๒. เกิดการใช้น้ำอย่างมีประสิทธิภาพในแปลงเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำในระดับไร่นา

๘.๓ ตัวชี้วัด

- เชิงปริมาณ

จำนวนเกษตรกร ๕๐ รายได้รับการถ่ายทอดความรู้การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า

- เชิงคุณภาพ

แปลงเรียนรู้ พื้นที่ ๒ ไร่ มีการใช้น้ำอย่างเต็มประสิทธิภาพ

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- เกษตรกร มีการใช้น้ำอย่างเต็มประสิทธิภาพในระดับไร่นาได้ผลตอบแทนสูงขึ้น สามารถใช้ประโยชน์จากแปลงเรียนรู้ เพื่อการผลิตในไร่นาของตนเองได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในชุมชน

๑๐. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ กลุ่มส่งเสริมและพัฒนาการผลิต

นางพวงเพชร รัตนบุรี ตำแหน่ง นักวิชาการเกษตรชำนาญการ

โทร. ๐๘๒ ๘๕๔ ๔๐๑๒